

TARİHÎ KENTSEL PEYZAJA İLİŞKİN TAVSİYE KARARI (*)

Gerekçe

Tarihî kentsel alanların nesiller tarafından şekillendirilen ortak kültür mirasımızın en zengin ve çeşitli tezahürleri arasında yer aldığını ve zaman ve mekân içinde insanlığın çabalarının ve emellerinin önemli bir tanıklığını oluşturduklarını dikkate alarak,

Kentsel mirasın birbirinin ardılı olan ve yaşayan kültürlerin ürettiği değerlerin tarihsel bir katman tarafından belirlenen insanlık için sosyal, kültürel ve ekonomik birer değer olduğunu ve kendi çeşitliliği içinde kabul görmüş gelenek ve deneyimlerin birikimi olduğunu yeniden dikkate alarak,

Kentleşmenin insanlık tarihinde benzeri görülmemiş bir ölçekte ilerlemekte olduğunu ve bunun yerel, ulusal ve uluslar arası düzeyde kullanılması gereken dünya çapında bir sosyo-ekonomik değişim ve gelişime neden olduğunu da göz önünde bulundurarak,

Yaşayan kentlerin dinamik doğasını kabul ederek,

Ancak, toplumsal değerler üzerindeki derin etkisiyle kentsel mirasın parçalanmasına ve bozulmasına sebep olabilecek şekilde hızlı ve çoğu zaman kontrolsüzce ortaya çıkan gelişmelerin dünyanın her yerinde kentsel alan ve ortamları dönüştürdüğünü saptayarak,

Böylece, doğal ve kültürel mirasın korumasını desteklemek amacıyla tarihî kentsel alanların korunması, yönetimi ve planlama stratejilerini yerel gelişim süreçlerine ve kentsel planlamaya entegre edilmesi gerektiğini, örneğin çağdaş mimari ve altyapı geliştirme süreçlerinin bir peyzaja uygulanması yaklaşımının kentsel kimliğin sürdürülebilmesine yardımcı olacağını dikkate alarak,

(*) Metnin İngilizceden çevirisi UNESCO Türkiye Millî Komisyonu Halkla İlişkiler Görevlisi Sema Dinçer ve UTMK Kültürel İfadelerin Çeşitliliği İhtisas Komitesi Raportörü Yeliz Özay tarafından yapılmış, çevirinin Tavsiye Kararı'nın Fransızca versiyonuyla uyumluluğu UTMK Başkanı Prof. Dr. Öcal Oğuz tarafından kontrol edilerek önerilen metin oluşturulmuştur.

Sürdürülebilir kalkınma ilkesinin mevcut kaynakların korunmasını sağladığını, kentsel mirasın etkin korumasının ve sürdürülebilir yönetimin gelişmenin ön koşulu olduğunu dikkate alarak,

Tarihsel alanların korunmasına ilişkin hâlâ geçerli olan sözleşmeler, tavsiye kararları ve bildirgelerin oluşturduğu bir dizi standart belirleme belgelerini bir kez daha teyit ederek,

Ancak, demografik değişimler, küresel piyasaların serbestleşmesi ve merkezi yönetimden uzaklaşmanın yanı sıra kitle turizmi, mirasın piyasa tarafından sömürülmesi ve iklim değişiklikleri süreçleri altında koşulların değiştiğini ve kentlerin 1976'da tarihi alanlarla ilgili son UNESCO tavsiye kararının (Tarihi Alanların Korunması ve Çağdaş Rollerini Konusunda Tavsiye Kararı) kabul edildiği zaman var olmayan gelişme baskıları ve değişimlere maruz kaldığını saptayarak,

Dünya çapındaki politika ve uygulamalara yön verilmesinde yararlı olan, yerel girişimcilerin ve uluslararası toplantıların ortak akli sayesinde, kültür ve miras kavramlarının ve bunların yönetimi konusundaki yaklaşımların evrimini de saptayarak,

Mevcut uluslararası enstrümanlarda belirtilen standartlar ile prensiplerin uygulanmasını desteklemeyi ve geliştirmeyi isteyerek,

Oturumda bir gündem maddesi olarak beliren, tarihî kentsel tasarımın kentsel mirasın korunmasında bir yaklaşım olması konusundaki öneriler daha önce yapılarak,

Otuz beşinci oturumunda, bu konunun Üye Devletlere Tavsiye Kararı olarak sunulmasına karar vererek,

(9 Kasım 2011) tarihinde işbu Tavsiye Kararını kabul etmiştir. Genel Konferans, Üye Devletlerin Tavsiye Kararı'nda ortaya konan ilke ve normları, kendi egemenlik sınırlarında ve yargı yetkileri altında uygun hukukî kurumsal çerçeve ve tedbirlerle kanunlaştırmasını önerir.

Genel Konferans, Üye Devletlerin yerel, ulusal ve bölgesel otoriteler ile kentsel alanların ve bu alanların içerisinde bulunduğu daha geniş coğrafi ortamın korunması ve yönetimiyle ilgili kurum, yerel hizmet birimleri, kuruluşlar, örgütler ve derneklerin dikkatini bu Tavsiye

Kararına çekmesini önerir.

Giriş

1. Bizim zamanımız, tarihteki en büyük insan göçünün şahididir. Bugün, dünya nüfusunun yarısından fazlası kentsel alanlarda yaşamaktadır. Kentsel alanların; büyüme motorları, girişimcilik ve yaratıcılık merkezleri olarak önemi her geçen gün artmaktadır. Kentler, istihdam ve eğitim fırsatları sağlamakta, insanların gelişen ihtiyaçlarına ve isteklerine cevap vermektedirler.

2. Bununla birlikte, hızlı ve kontrolsüz kentleşme çoğu zaman sosyal ve alansal bölünmüşlük, kentsel ortamın ve bunu çevreleyen kırsal çevrenin kalitesinin ciddi bir şekilde bozulmasıyla sonuçlanmaktadır. Bu durum özellikle aşırı inşaat yoğunluğundan, standartlaşmış ve aynı tarz binalardan, kamu alanı ve donatılarının kaybından, yetersiz altyapıdan, aşırı yoksulluktan, sosyal soyutlanmadan ve iklime dayalı felaketler riskinin artmasından kaynaklanmaktadır.

3. Somut ve somut olmayan bileşenleriyle kentsel miras, kentsel alanların yaşanabilirliğini arttırmada temel bir kaynak oluşturur ve değişen küresel çevrede ekonomik kalkınma ile sosyal uyumu pekiştirir. İnsanlığın geleceği, kaynakların etkin planlaması ve yönetimine dayalı olduğundan kaynakları koruma, kentsel büyüme ile yaşam kalitesi arasında sürdürülebilir temelde bir dengeyi yakalamaya çalışan bir strateji olmuştur.

4. Son elli yılda, kentsel mirasın korunması, bütün dünyada, önemli bir kamu sektörü politikası olarak ortaya çıkmıştır. Bu, paylaşılan değerlerin korunması ve tarihî mirastan yararlanma ihtiyacına bir cevap niteliğindedir. Bununla birlikte, mimari eserlere dair vurgunun kentsel değerlerin korunmasındaki sosyal, kültürel ve ekonomik süreçlerin önemine ilişkin daha geniş bir farkındalığa kayması, mevcut politikaları uyarlamak ve bu vizyona hitap edecek yeni araçları oluşturmak için bir eylemle eşleştirilmelidir.

5. Bu Tavsiye Kararı, bütün sürdürülebilir kalkınmanın daha geniş hedefleri içinde, kentsel mirasın korunması stratejilerinin daha iyi bir şekilde entegre edilmesi ve düzenlenmesi ihtiyacına hitap eder ki bunun amacı insanların yaşadığı çevreyi korumayı ve kalitesini geliştirilmeyi amaçlayan kamusal ve özel etkinliklerin desteklenmesidir. Tavsiye Kararı, tarihsel alanların fiziksel formlarındaki karşılıklı ilişkileri, uzamsal düzenleme ve bağlantıyı,

doğal özellikleri ve yerleşimlerini ve kendi sosyal, kültürel ve ekonomik değerlerini göz önünde bulundurularak, kendi geniş kentsel bağlamlarında tarihsel alanları ayırt edecek, koruyacak ve yönetecek bir peyzaj yaklaşımı önerir.

6. Bu yaklaşım, kentsel gelişim sürecinde rolü bulunan çok sayıda yerel, ulusal, bölgesel ve uluslararası, kamusal ve sivil aktörleri içeren politikacılar ile yönetim çevrelerine hitap etmektedir.

7. Bu Tavsiye Kararı; kavramlarının, ilkelerinin ve koruma uygulamasının önemini ve geçerliliğini kabul etmiş önceki dört UNESCO Tavsiye Kararına bağlı olarak inşa edilmiştir. Bunun yanında, çağdaş temel koruma sözleşmeleri ve bildirgeleri, kültürel ve doğal miras konusunun birçok boyutuna hitap etmekte ve işbu Tavsiye Kararına temel teşkil etmektedir.

I. Tanımlama

8. Tarihi kentsel peyzaj, daha geniş bir kentsel bağlam ve coğrafi mekânı kapsayabilmesi için "tarihi merkez" ya da "külliye" kavramının ötesine uzanan, tarihsel düzlemin kültürel ve doğal değerleri ve nitelikleri sonucu anlaşılan kentsel alandır.

9. Bu geniş tanım, özellikle alanın topografisini, jeomorfolojisini, hidrolojisini ve doğal özelliklerini; çevresindeki tarihi ve çağdaş yapılaşmaları; yeraltı ve yerüstü altyapısını; açık alanları ve bahçeleri; arazi kullanımını ve alanın organizasyonunu; algılar ve görsel ilişkiler ile kentsel yapının diğer tüm unsurlarını içermektedir. Bunun yanında, sosyal ve kültürel uygulamalar ve değerleri, ekonomik süreçler ile çeşitliliği ve kimliğe ilişkin mirasın somut olmayan boyutlarını da içerir.

10. Bu tanım, sürdürülebilir kalkınma çerçevesi içerisinde tarihi kentsel peyzajların belirlenmesi, değerlendirilmesi, korunması ve yönetimi için kapsamlı ve bütünleştirilmiş bir yaklaşıma temel sağlamaktadır.

11. Tarihi kentsel peyzaj yaklaşımı, kentsel alanların dinamik karakterlerini kabul ederken üretken ve sürdürülebilir kullanımını artırıp sosyal ve fonksiyonel çeşitliliğini geliştirerek insanların yaşadığı çevrenin kalitesini korumayı amaçlar. Kentsel mirasın korunmasına ilişkin hedeflerle sosyal ve ekonomik gelişme hedeflerini entegre eder. Bu yaklaşım, kentsel ve

doğal çevre ve bugünün ve gelecek nesillerin ihtiyaçlarıyla geçmişten gelen miras arasındaki dengeli ve sürdürülebilir ilişkinin temelini dayanmaktadır.

12. Tarihî kentsel peyzaj yaklaşımı, kültürel çeşitliliğin ve yaratıcılığın insani, sosyal ve ekonomik gelişme için temel değerler olduğunu kabul eder. Fiziksel ve sosyal değişimi sağlayacak ve günümüz müdahalelerinin tarihî mekân mirasıyla uyumlu olup bölgesel bağlamları göz önünde bulundurmasını teminat altına alacak araçlar sağlar.

13. Tarihî kentsel peyzaj yaklaşımı, ulusal ve uluslararası toplulukların değerlerine saygı gösterirken, yerel toplumların geleneklerinden ve bakış açılarından bilgi edinmektedir.

II. Tarihî Kentsel Peyzajın Zorlukları ve Fırsatları

14. Mevcut UNESCO Tavsiye Kararı, tarihî alanların modern toplumlardaki önemli rolünün farkındadır. Bu Tavsiye Kararı, ayrıca, tarihî alanların korunması konusunda karşılaşılan sorunları tespit etmiş ve bu sorunların üstesinden gelmek için gereken genel prensipleri, politikaları ve rehber ilkeleri belirlemiştir.

15. Tarihî kentsel peyzaj yaklaşımı, politika yapımcılarının ve yöneticilerinin karşılaştığı yeni zorluklar ve fırsatlarla etkin bir şekilde mücadele etmelerine imkân sağlayan, kentsel mirasın korunmasına ilişkin disiplin ve uygulamaların son birkaç on yılda giderek daha çok geliştiği gerçeğini yansıtmaktadır. Tarihî kentsel peyzaj yaklaşımı, toplumların gelişme ve uyum arayışlarını; tarihleri, kolektif hafızaları ve çevrelerine bağlı özellikler ve değerlerin sürdürülmesini desteklemektedir.

16. Son yıllarda, dünya kent nüfusunda görülen hızlı artışlar, gelişme ölçeği ve hızıyla değişen ekonomi yüzünden kentsel yerleşkeler ve bunların tarihsel alanları dünyanın birçok bölgesinde ekonomik büyümenin merkezleri ve öncüleri hâline gelmiş; sosyal ve kültürel hayat üzerinde yeni bir rol oynamaya başlamıştır. Bunun sonucu olarak, aşağıda belirtilen bir yığın yeni baskılara maruz kalmışlardır.

Kentleşme ve Küreselleşme

17. Kentlerin büyümesi, birçok tarihî kentsel alanını köklü değişime uğratmaktadır. Küresel süreçlerin, toplumların kentsel alanlara ve ortamlarına attığı değerler ile yerleşenler ve kullananların algıları ve gerçekleri üzerinde derin etkileri bulunmaktadır. Kentleşme, bir yandan, yaşam kalitesini ve kentsel alanların geleneksel özelliklerini arttıran ekonomik, sosyal ve kültürel fırsatlar sunmakta; diğer yandan, kentlerin büyümesi ve nüfus yoğunluğuyla ortaya çıkan yönetilememiş değişimler yer duygusunu, kentsel yapının bütünlüğünü ve toplumların kimliğini zedeleyebilmektedir. Bazı tarihî alanlar işlevselliklerini, geleneksel rollerini ve nüfuslarını kaybetmektedirler. Tarihî kentsel peyzaj yaklaşımı, bu tür etkileri azaltmada ve yönetmede yardımcı olabilir.

Kalkınma

18. Birçok ekonomik süreç kentsel yoksulluğun hafifletilmesi ve sosyal ve insani gelişimin sağlanması için çeşitli yollar ve yöntemler sunmaktadır. İletişim teknolojisi, sürdürülebilir planlama, tasarım ve inşaat uygulamaları gibi birçok yeniliğin hazır hâle gelmesi kentsel alanları geliştirebilmekte ve böylece yaşam kalitesini yükseltebilmektedir. Tarihî kentsel peyzaj yaklaşımıyla uygun bir şekilde yönetildikleri zaman, hizmetler ve turizm gibi yeni işlevler önemli ekonomik yeniliklerdir. Bu yenilikler, ekonomik ve sosyal çeşitlilik ve ikamet işlevini üstlenirken, toplumların refahına ve tarihî kentsel alanların korunmasına katkıda bulunan önemli ekonomik inisiyatifler hâline gelmektedir. Bu fırsatların yakalanmasında başarısız olmak, sürdürülemez ve yaşanamaz kentlere sebep oluyor ki bu, tıpkı gelecek nesiller adına miras değerlerinin yok edilmesi ve yeri doldurulamaz kayıplarla sonuçlanan yetersiz ve uygunsuz tarzdaki bir uygulama gibidir.

Çevre

19. İnsan yerleşimleri devamlı olarak felaketleri de içeren iklim ve çevre koşullarındaki değişmelere uyum sağlamıştır. Bununla birlikte, günümüzdeki değişimlerin yoğunluğu ve hızı karmaşık kentsel çevremizde birtakım sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Kentsel hayat kalitesi ile yaşanabilirliği güçlendirmeyi hedefleyen ve ekolojik duyarlılığı olan politikalara, uygulamalara dayalı ve çevreyle ilgili, özellikle su ve enerji tüketimine ilişkin endişe, kentsel yaşam için yeni yaklaşımları ve modelleri gerekli kılmaktadır. Bu yeniliklerin birçoğunun, yine de sürdürülebilir kalkınmanın kaynakları olarak doğal ve kültürel mirası entegre etmesi gerekmektedir.

20. Tarihî kentsel alanlardaki değişimler, beklenmeyen felaketler ve silahlı çatışmalar nedeniyle de ortaya çıkabilmektedir. Bunlar kısa süreli olabilir, ancak, etkileri kalıcıdır. Tarihî kentsel peyzaj yaklaşımı bu tür etkilerin yönetilmesine ve azaltılmasına yardımcı olabilmektedir.

III. Politikalar

21. Kentleri korumaya ilişkin modern politikalar, mevcut uluslararası sözleşme ve tavsiye kararlarında yer aldığı gibi, tarihî kentsel alanların korunması için gereken ana hatları ortaya koymuştur. Ancak, var olan ve ileride ortaya çıkabilecek zorluklar, tarihsel düzlemin ve kentsel ortamlarda yer alan kültürel ve doğal değerler dengesinin tanımlanması ve korunmasına ilişkin yeni nesil kamu politikalarının belirlenmesini ve uygulanmasını gerekli kılmaktadır.

22. Kentsel mirasın korunması, genel politika planlanması ve uygulanması ile entegre edilmelidir. Politikalar, kısa ve uzun vadede koruma ve sürdürülebilirliği dengeleyen mekanizmalar içermelidir. Tarihî kentsel doku ile çağdaş girişimler arasındaki uyumlu entegrasyona özel bir vurgu yapılmalıdır. Özellikle, farklı katılımcıların üstlenmesi gereken sorumluluklar aşağıda belirtilmiştir.

- (a) Üye Devletler, kentsel mirası koruma stratejilerini tarihî kentsel peyzaj yaklaşımına uygun olarak ulusal kalkınma planları ve gündemleriyle entegre etmelidirler. Bu çerçevede, yerel otoritelerin, arazi ve diğer miras değerlerini ve bunlarla ilgili özellikleri içerecek şekilde bölgenin tüm değerlerini hesaba katan kentsel gelişim planları hazırlamaları gerekmektedir.
- (b) Kamu katılımcıları ve sivil katılımcılar, tarihî kentsel peyzaj yaklaşımının başarılı bir şekilde uygulanmakta olduğundan emin olmak üzere ortaklıklar kurarak işbirliği yapmalıdır.
- (c) Sürdürülebilir kalkınma süreçleriyle ilgilenen uluslararası organizasyonlar, tarihî kentsel peyzaj yaklaşımının stratejilerini, planlarını ve operasyonlarını entegre etmelidirler.

- (d) Ulusal ve uluslararası sivil toplum örgütleri tarihî kentsel peyzaj yaklaşımının uygulanması için gerekli olan araçların ve en iyi uygulamaların geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasında katılımcı bir rol üstlenmelidirler.

23. Her düzeydeki yönetim - yerel, ulusal/federal, bölgesel - sorumluluklarının farkında olarak, kentsel mirası koruma politikalarının belirlenmesine, tanımlanmasına, geliştirilmesine ve uygulanmasına katkıda bulunmalıdır. Bu politikalar, tüm tarafların katılımcı yaklaşımına dayalı olmalı ve hem kurumsal hem de sektörel bir bakış açısıyla koordine edilmelidir.

IV. Araçlar

24. Tarihî kentsel peyzaja dayalı yaklaşım; geleneksel ve yenilikçi araçların yerel ortamlara uygulanmasını içermektedir. Farklı katılımcıları içine alan sürecin bir parçası olarak geliştirilmesi gereken bu araçların bir kısmı aşağıdaki konuları içerebilmektedir:

- (a) **Sivil katılım araçları**, birbirinden farklı ve birbiriyle bağlantılı katılımcıları içermeli ve miraslarını korumak ve sürdürülebilir kalkınmayı geliştirmek için kendi kentsel alanlarındaki temel değerleri tespit etmeleri, çeşitliliklerini yansıtan vizyonlar geliştirmeleri, hedef belirlemeleri ve eylemlerde ortak karar almaları konusunda yetkilendirilmelidir. Kentsel yönetim dinamiklerinin ayrılmaz bir parçasını oluşturan bu araçlar, farklı toplumların tarihleri, gelenekleri, değerleri, ihtiyaçları ve arzularıyla ilgili bilgi edinerek çatışan çıkarlar ve gruplar arasında görüşmeler yapmak ve aracılık sağlamak yoluyla kültürlerarası diyalogu geliştirmelidir.
- (b) **Bilgi ve planlama araçları**, kentsel mirasın özelliklerine uygun bütünlüğün ve otantikliğin korunmasına yardımcı olmalıdır. Aynı zamanda, kültürel önemin ve çeşitliliğin tanınmasına izin vermeli ve kentsel alanlardaki yaşam kalitesini yükseltmeye yönelik değişimin gözetim ve yönetimine de imkân sağlamalıdır.
- (c) **Düzenleme sistemleri** yerel koşulları yansıtmalıdır ve sosyal, çevresel, kültürel değerler dâhil olmak üzere kentsel mirasın somut ve somut olmayan özelliklerine ilişkin yasama işlerini ve denetim tedbirleri içerebilmelidir. Geleneksel ve alışlagelmiş sistemler tanınmalı ve gereğince güçlendirilmelidir.

- (d) Finansal araçlar, kapasite geliştirilmeyi amaçlamalı kökü geleneklere uzanan, yenilikçi gelir sağlama gelişimini desteklemelidir. Hükümetlerin ve uluslararası kuruluşların sağlayacağı küresel fonlara ek olarak, finansal araçlar, özel yatırımların mikro düzeyde etkin bir şekilde kullanılmasına katkıda bulunmalıdır. Ortaklıkların yanı sıra yerel girişimleri destekleyen mikro kredi ile diğer esnek finansmanlar büyük bir öneme sahiptir.

V. Kapasite Oluşturma, Araştırma, Bilişim ve İletişim

25. Kapasite oluşturma, tarihî kentsel peyzaj yaklaşımının daha iyi anlaşılmasını pekiştirmek için topluluklar, karar vericiler, profesyoneller ve yöneticilerden meydana gelen esas katılımcıları içermelidir. Etkin kapasite oluşturma işlemi, sözü edilen esas katılımcıların aktif işbirliğine dayanmaktadır. Bu işbirliği, Tavsiye Kararının bölgesel bağlamlarda uygulanmasını amaçlar ki bu da, yerel strateji ve hedeflerin; eylem çerçevelerinin ve kaynakları harekete geçirme planlarının tanımlanmasını ve belirginleşmesini sağlar.

26. Araştırma, değerleri belirlemek, bunların toplum için neyi ifade ettiğini anlamak ve bunları kapsamlı bir şekilde ziyaretçilere sunmak için kentsel yerleşimin karmaşık yapısını hedef seçmelidir. Akademik kuruluşlar ve üniversiteler ile diğer araştırma merkezlerinin tarihî kentsel peyzaj yaklaşımının çeşitli yönleri üzerinde bilimsel araştırmalar geliştirmek ve yerel, ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde işbirliğine gitmek üzere teşvik edilmeleri gerekmektedir. Değişime ilişkin önerilerin değerlendirilmesi, koruyucu ve yönetici bilgi, beceri ve süreçlerin geliştirilmesi amacıyla kentsel alanların ve bu alanlardaki değişimin belgelendirilmesi çok önemlidir.

27. Bilişim ve iletişim teknolojilerinin kentsel alanların ve tamamlayıcı unsurlarının karmaşık yapılarının belgelendirilmesi, anlaşılması ve sunulmasında kullanılmak üzere teşvik edilmesi gerekir. Bu verilerin toplanması ve analiz edilmesi kentsel alanlara ilişkin bilgilerin önemli bir bölümüdür. Katılımlarını sağlamak için toplumun tüm kesimlerine, özellikle, gençlere ve temsil edilmeyen gruplara ulaşmak önem taşımaktadır.

IV. Uluslararası İşbirliği

28. Bilgi paylaşım ağını ve kapasite oluşturmayı güçlendirmek için, dünyanın çeşitli yerlerindeki en iyi uygulamaların ve edinilen deneyimlerin yaygınlaştırılması yoluyla, Üye Devletlerin, uluslararası yönetimlerin ve sivil toplum kuruluşlarının, tarihî kentsel peyzaj yaklaşımının kamu tarafından anlaşılmasına ve uygulanmasına katkıda bulunmalarına imkân sağlamalıdır.

29. Üye Devletler, yerel yönetimler arasındaki çok uluslu işbirliğini teşvik etmelidir.

30. Üye Devletlerdeki uluslararası kalkınma ve işbirliği ajanslarının, sivil toplum kuruluşlarının ve vakıfların, tarihî kentsel peyzaj yaklaşımının kentsel alanlarla ilgili destekleyici program ve projelerle uyumlaştırılmasını hesaba katacak metotları geliştirmeleri konusunda teşvik edilmeleri gerekmektedir.

GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ TAVSİYE KARARINA EK 1: TANIMLAR

Tarihî Alan/Şehir (UNESCO'nun 1976 Tavsiye Kararından alıntıdır)

"Tarihî ve mimari (dönemsel yapılar dâhil) alanlar" arkeolojik ve paleontolojik siteleri içeren her türlü bina, yapı ve açık alanlar grubu olarak kabul edilebilir. Bu siteler, kentsel ya da kırsal alanda yerleşim yerlerini ve mimari, tarih öncesi, tarihî, estetik ya da sosyokültürel bakış açısıyla kabul edilmiş uyum ve değeri oluşturur. Doğası gereği zengin bir çeşitlilik gösteren bu "alanlar" arasında, özellikle tarih öncesi siteler, tarihî kentler, eski kentsel mahaller, köyler, köy evleri ile birlikte, kural olarak hiçbir değişime uğratılmadan korunması gereken homojen yapıdaki anıtsal grupların dikkate alınması gerekmektedir.

Tarihi kentsel alan (ICOMOS'tan alıntıdır, Washington Sözleşmesi)

İrili ufaklı tarihî kentsel alanlar, şehirler, kasabalar, tarihî merkezler ve mahaller, doğal veya insan eliyle inşa edilen çevrelerdir. Bu alanlar, tarihî belge olmalarının ötesinde geleneksel kent kültürlerinin değerlerini içlerinde barındırmaktadırlar.

Kentsel Miras (SUIT'ten alıntıdır, Avrupa Birliği)

Kentsel miras üç temel kategoriden oluşmaktadır:

- * Seçkin kültürel değeri bulunan anıtsal miras
- * Uyumlu bir şekilde ve göreceli olarak çok sayıda var olan ve istisnai olmayan miras

unsurları

* Yeni kentsel unsurları göz önünde tutarak (örneğin)

Bu özellikleri içeren kentsel yapılar:

- Açık alanlar: caddeler, kamuya açık alanlar
- Kentsel altyapı, maddi örgün yapılar ve donatılar

Kentsel Koruma

Kentsel koruma tek tek binaların korunmasıyla sınırlı değildir. Mimariyi bütün kentsel yerleşimin tek bir unsuru olarak görmektedir ki bu da onu karmaşık ve çok yönlü bir disiplin yapar. Tanımı itibarıyla, Kentsel Koruma, kentsel planlamanın tam kalbine yerleşen kavramdır.

İnşa Edilmiş Çevre

İnşa edilmiş çevre; binalar, parklar, caddeler ve diğer donatılar gibi, insanların faaliyetlerini desteklemek amacıyla, insan eliyle oluşturulmuş (doğal çevrenin aksine) kaynaklar ile altyapıyı ifade eder.

Peyzaj Yaklaşımı (IUCN'den ve WWF'den alıntıdır)

Peyzaj yaklaşımı, peyzaj düzeyli koruma kararlarının alınmasıyla ilgili bir çerçevedir. Peyzaj yaklaşımı, (yeni bir yol yapımı, yeşillendirme gibi) belirli girişimlerin kararlarının alınmasına yardım eder ve peyzajın tümüne ilişkin etkinliklerin planlaması ve görüşülmesine imkân sağlar.

Tarihî Kentsel Peyzaj

(9. Paragraftaki Tanıma bakınız)

Ortam (ICOMOS Xi'an Deklarasyonu)

Bir miras yapısının, sitesinin ya da bölgesinin ortamı, söz konusu yapının içerisinde bulunduğu, bir parçası olduğu, etrafında yer alan, belirgin niteliklerine ve önemine katkıda bulunan unsurların bütünü olarak tanımlanmaktadır.

Kültürel önem (ICOMOS Avusturya Burra Sözleşmesinden alıntıdır)

Kültürel önem geçmişteki, bugünkü veya gelecek nesiller için estetik, tarihî, bilimsel, sosyal ve ruhsal değerler demektir. Kültürel önem, mekânın kendisinde, örüntüde, ortamda,

kullanımında, bağlantılarda, anlamlarda, kayıtlarda ve ilgili yerlerle nesnelere varlık bulmaktadır. Mekânlar, farklı bireyler ve gruplar için çok çeşitli değerlere sahip olabilir.